

TEORETIČNA EVALVACIJA delovnega učbenika **NUOVO CONTATTO A2**,

(avtorji: , M. Piantoni, R. Bozzone Costa, C. Ghezzi)

UVODNE MISLI

Lani (2014) je tudi na (slovensko) tržišče prišel prenovljeni učbenik **Nuovo Contatto A2**, predmet pričujoče recenzije, in v 2015 se pričakuje še izid nadaljnjih 2 (višjih) stopenj, in sicer: **Nuovo Contatto B1 in B2**. Založba LOESCHER doslej na slovenskem tržišču še ni bila stalno prisotna, kot uradno potrjeni naj bi slovenski učitelji pričeli uporabljati v 1. in 2. letnikih ravni A1 in A2, predvideva pa se potrditev tudi ostalih 2 stopenj za 2., 3. in 4. letnike.

Učbenik **Nuovo Contatto A2** je seveda namenjen širokemu krogu uporabnikov za ves svet, torej niti v predhodnih verzijah niti sedaj ni namenjen v prvi vrsti gimnazijcem in srednješolcem v srednjem strokovnem izobraževanju. Kljub temu lahko že ob prvih vtisih ob slikovnem gradivu ugotavljamo, da bo *prav tej ciljni skupini* pričujoča prenovljena izdaja postala verjetno najbliže. Zakaj? a) Fotografije in ilustracije razkrivajo, da je pretežno namenjen mladim odraslim osebam, in b) zaradi tehničnih lastnosti.

Z nakupom (zgolj) učbenika pridobi vsak učenec/kupec kodo, s katero lahko naloži v svojo poljubno tehnično napravo (osebni računalnik, tablica, pametni telefon ipd.) vse osnovne in številne dodatne vsebine učbenika, tj. učbenik v obliki digitalne knjige (ital. libro digitale), vse zvočne zapise, transkripcije slušnih besedil, videoposnetke s pripadajočimi nalogami ipd. Tako učitelj kot učenec torej prek kode dostopata do številnih raznolikih vsebin (ki sicer niso prosto dostopne).

Papirnati del učbenika kot temeljno učno sredstvo ostaja, vendar z znatnim obsegom digitalne vsebine, ki je v enaki meri dostopna učitelju in učencu. Nedvomno ga bodo lahko s pridom uporabljali številni učitelji za poučevanje italijanščine kot jezika okolja in/ali (drugega ali tretjega) tujega jezika v gimnazijskih programih in srednjem tehniškem izobraževanju, vsi pa si želimo, da bo »tehnična« modernost resnično postala spodbuda in način, da bodo današnje mlade generacije raje posegale po mobilnih, tablicah ipd. *tudi* za učenje italijanščine kot TJ/J2.

Oblikovni in zasnovni vidiki:

- Na sprednjem notranjem delu platnic je nazoren fizični zemljevid Italije (ter obenem politični zemljevid z mejami dvajsetih regij), ki korektno prikazuje tudi sosednje države.
- Na zadnjem notranjem delu platnic je reklamno besedilo, ki pojasnjuje digitalne in sorodne vsebine, ki so dostopne brezplačno in preko učbeniške kode na www.imparosulweb.eu in www.booktab.it, ki sta v domeni založbe Loescher (Torino, Italija) – tu so na voljo številni dragoceni viri za učitelje, da se ne zamujajo z *naključnim* iskanjem video in ostalih učnih vsebin, ter za učenca, ki je predvsem prek video vsebin v stiku z živo rabo jezika, ki se ga uči.
- Kombinacija ilustracij, fotografij in besedil v učbeniku deluje uravnoteženo: slikovna oprema nikakor ne prevladuje, strani so »zračne«, kljub temu pa nadpovprečno bogate z raznolikimi nalogami za učenje jezika. Slikovni deli so v vlogi »orodja«: dopolnjujejo in usmerjajo pozornost učenca kot podpora razumevanju, pogosto pa so iztočnice za razvijanje produktivnih spretnosti.
- Barvne oznake učnih enot oz. njegovih delov so nevsiljive, z vtisom jasnosti in nazornosti, pri čemer uporabnik najprej opazi vsebino in ne oznak. Torej, nekaj časa bo vseeno potrebnega za hitro orientacijo na 144 straneh učbenika in nadaljnjih 77 straneh (v isti zvezek integriranega) črnobelega delovnega zvezka in slovničnega pregleda).
- Besedila so tipografsko sicer v večini dobro berljiva, vendar je pisava povsod nekoliko manjša, kar ni nujno prijetno za uporabnike papirnate knjige, toda ostali si bodo s svojo izbrano napravo in uporabo elektronske verzije v tem pogledu že pomagali sami.

V primerjavi z učbenikom za raven A1 nedvomno lahko opazimo, da so besedila številnejša in daljša, tudi besedišče in slovnica se obravnavata, urita in utrujeta v kontekstu primerno dolgih in vsebinsko zanimivih besedilih, tako v 'šolskem' kot 'domačem' delu učbenika, kar je nedvomno velik »komunikacijski« korak za učbenike, ki nastajajo v Italiji.

Seveda taka zasnova postavlja učitelja pred velik izziv, da po potrebi pretrese svoje dosedanje koncepte poučevanja: uporablja zamisli, ki izhajajo iz zasnove 'flipped-learning', npr. da učenci pri domačem delu

veliko sami delajo na receptivnih zmožnostih, kontekstualiziranem besedišču in slovnici, ter pri pouku se dinamično deluje predvsem na razvijanju produktivnih zmožnosti. Nedvomno bi bilo škoda ob takem učbeniku, kot je pričujoči, uporabljati predvsem njegove strani, ki so namenjene slovnici, namen bi bil zgrešen.

SESTAVA IN VSEBINE LEKCIJ

Učnih enot je ena (uvajalna, za osvežitev predhodnega znanje z ravni A1) plus »samo« pet, s temami, ki bogato in v celoti razvijajo znanja za raven A2, kar pomeni, da se učitelj ne more in ne sme ukvarjati pri pouku predvsem s slovnico, pač pa delovati tako, kot učbenik narekuje: razvijanje vseh štirih zmožnosti ob izdatnem urjenju besedišča in slovnice, vendar samo tiste, ki je za doseganje znanje jezika na ravni A2 potrebna. Kot predhodno omenjeno, urjenje slovnice je izrazito kontekstualizirano, kar je velika prednost tega učbenika, vse skupaj pa nedvomno »vpreženo« v razvijanje vseh štirih sporazumevalnih zmožnosti.

Vsebinsko-organizacijski vidiki posamične učne enote v učbeniškem delu so enaki kot v učbeniku za A1, vendar je dolžina in količina besedil večja:

- Uvajalna prva in druga stran v *vsako* učno enoto vsebujeta slikovne iztočnice in tudi že krajše naloge za spoznavanje ključnega besedišča. ki ni omejeno na posamične besede, pač pa gre pogosto za »zaključene dele/koščke besedila«.
- Sledi nekaj strani (4-5) z oznako »per capire«, ki vsebujejo naloge slušnega (in tudi bralnega) razumevanja in obravnavanja različno dolgih slušnih besedil. V tem delu se pojavljajo tudi že sistematični prikazi uporabe jezika v komunikaciji (funkcije) in naloge, ob katerih učenci funkcije komunikacijsko »drilajo« oz. posnemajo sporazumevanje v italijanščini. Ne gre samo za dialoge, intervjuje ipd., pač pa kmalu tudi za pisanje primernih besedil, v obliki mejlov, sporočilc, zapiskov ipd. Gre za primerno dolga besedila za uvajanje nove teme in nekoliko daljša za razvijanje/utrjevanje zahtevnejšega slušnega in bralnega razumevanja. Besedila *se zdijo* za raven A2 morda predolga ali preveč zgoščena, vendar se učitelji zavedajo, da mora nastati pomembna razlika med receptivnim in produktivnim znanjem jezika in da morajo učenci po zaključku ravni A2 razumeti dokaj dolga in raznolika besedila. Jezik je pogovoren, sodoben in naraven, govorjen ali zapisan kot v naravnih okoljih, ter funkcijsko primeren za raven A2. Učenci se bodo sčasoma privadili, da od ravni A2 dalje morajo razumeti vedno več in kompleksnejša besedila, uporabljati v komunikaciji pa še vedno dokaj osnovne izraze in jezikovne funkcije.
- Zatem so 2-3 strani namenjene urjenju besedišča, pri čemer se izmenjujejo naloge za spoznavanje nadaljnjega besedišča (glede na uvodni dve strani in besedišče besedil v razdelku 'per capire'), ter naloge za utrjevanje pasivnega in naloge za urjenje aktivnega besedišča, deloma tudi še z nadaljnjimi kratkimi slušnimi in bralnimi besedili, ki so integrirana v razdelek 'lessico'.
- Sledijo 3-4 strani za slovnico, kjer ponovno lahko opazimo, kako so avtorji dosledno povezovali slovnične strukture z njihovo uporabo v komunikaciji, ter razvijali tako senzibilnost za zaznavanje struktur, kot tudi učenčevo slovnično pravilnost in komunikacijsko tekočnost pri uporabi jezika, ponovno kontekstualizirano v besedilih, ki se tematsko neposredno povezujejo s temo lekcije. .
- V vsaki lekciji po slovnici sledi strani za izgovor in intonacijo, kar bodo slovenski učitelji najverjetneje izpuščali, saj slovenski učenci praviloma nimajo težav z izgovorom, vsekakor pa je smiselno uporabiti naloge ob slušnih posnetkih, ki navajajo učenca na pravilno intonacijo, ki pa je tudi za slovenske učence trši oreh, obenem pa se s tem utrjujejo sporazumevalni vzorci, saj je tudi tovrstno urjenje najpogosteje kontekstualizirano.
- Sledita 1-2 strani spodbud za ustno in pisno sporazumevanje, kar deluje sicer malo, vendar gre za smiselne in pogoste igre vlog in za pisanje krajših besedil (glede na zahteve SEJO, za raven A2), vsekakor pa je potrebno v ta namen dosledno izvajati interaktivne komunikacijske naloge tudi v predhodnih razdelkih lekcije.
- Vsako lekcijo zaključujejo: a) preglednica uporabnih fraz, b) dvostranski »dosje kultura« (korektno poimenovan, saj ne gre za "medkulturnost") in dvostranski test vse snovi lekcije, razdeljen na preverjanje teh sklopov: besedišča, slovnice in funkcij. V testu ni slušnega in bralnega razumevanja, saj sta ti receptivni zmožnosti obilno urjeni v predhodnih delih učne enote, vključno v »dosje kultura«. Poleg tega, kot predhodno omenjeno, je pomemben del domačih nalog namenjen prav domačemu razvijanju obeh receptivnih zmožnosti. Poleg tega pa vemo tudi, da aktivno (produktivno) znanje jezika predpostavlja tudi ustrezno raven razumevanja, tj. obenem z delom na (kontekstualizirani!) slovnici in besedišču se razvija tudi bralno razumevanje besedil.

Del z vajami (Eserciziario)

Ta (zadnji) del zvezka obsega, tako kot učbeniški del, uvodno učno enoto s ponovitvijo/osvežitvijo predhodnega znanja, zatem pa po pribl. 8 strani oz. 22-28 nalog za vsako učno enoto. Naloge so namenjena za domače delo učenca in so urejene glede na razvijanje zmožnosti od receptivnih (slušno in bralno razumevanje) prek nalog za urjenje besedišča in slovničnih struktur do urjenja sporazumevalnih funkcij (razumevanje in aktivno zapisovanje celotnih govornih dejanj). Tudi v *Delu z vajami* je zadnja stran pri vsaki učni enoti namenjena domačemu urjenju izgovora in predvsem intonacije znanih izrazov iz učne enote.

Zgoščenke (z zvočnimi in/ali video zapisi) ni na voljo kot priloge k učbeniku, pač pa si slušna besedila uporabnik (učitelj in učenec) naložita prek kode na sebi najustreznejši tehnični medij.

Zvočna besedila se slišijo, kot že uvodoma omejeno, kot resnično naravna, saj govorci uporabljajo tudi dialekt, med njimi so tudi tujci, v ozadju so prisotni šumi ali drugi zvoki, nekateri govorijo tudi momljavače, hlastno, (pre)hitro ipd., kar približuje učbenik realni rabi jezika v Italiji in jih s tem pripravlja na test znanja na ravni A2 ob zaključku. Podobno velja za video posnetke, ki so dostopni na internih spletnih straneh (gl. uvodne odstavke te recenzije).

Tudi priročnik za učitelja z dodatnimi gradivi in testi ni na voljo v obliki papirnate publikacije, pač pa si ga učitelj bere in/ali naloži prek kode na sebi najustreznejši tehnični medij.

Doslej navedene lastnosti tega učbenika lahko znatno »glotodidaktično razbremenijo« učitelja, saj mu nudijo podporo na različnih področjih oz. pri ciljih, ki jih na področju učenja in poučevanje tujih jezikov sooblikujejo načela *Skupnega evropskega jezikovnega okvira* in učni načrti za italijanščino kot tuji jezik v RS (za srednješolsko izobraževanje), ter poučevanje/učenje današnjih generacij učencev, ki jim je »preklapljanje« med uporabo spletnih strani (tudi npr. prek pametnih telefonov ipd.) in poukom (in pri domačem delu) nekaj povsem domačega in samoumevnega.

Ker je **Nuovo Contatto A2** izrazito komunikacijsko zasnovan – morda najbolj dosledno in sistematično med učbeniki, ki so zadnjih nekaj let prisotni na tržišču – morda res ni več potrebno izpostaviti, da *niso* slovnične strukture tiste, ki določajo zaporedje, zasnovo in/ali dinamiko učnih enot, pač pa sporazumevalne vsebine, povezane s funkcijami jezika, te pa so v skladu z ravno A2 po *Skupnem evropskem jezikovnem okviru*. To pomeni, da tudi ta učbeniški komplet kljub *izdatno* prisotnimi in odlično integriranimi razdelki za urjenje slovnične pravilnosti, sam po sebi ne more in *ne sme* služiti kot neke vrste »pedagoška slovnica«, splošni slovnični pregled ob koncu »Dela z vajami«, tj. na koncu učbenika to vlogo predstavlja zgolj v primerni »miniaturi«.

Pomembna odlika tega učbeniškega kompleta je, da je delež t. im. komunikacijskih nalog, ob katerih učenci urijo uporabo sporazumevalnih vzorcev in jezikovnih struktur za razvoj ustnega in pisnega sporazumevanja in sporočanja na ravni A2, resnično dokaj visok. Če bo učitelj uporabljal ali za domačo nalogo dajal tudi video in ostale vsebine, ki jih nudi dostop preko kode, lahko rečemo, da bo proces učenja italijanščine kot TJ / J2 ob tem učbeniku postal *multimedijski*.

Ocena skladnosti učnega gradiva s sodobnimi spoznanji strok, ki opredeljujejo predmet, in metodično-didaktične ustreznosti

Iz doslej navedenega je razvidno, da je delovni učbenik **Nuovo Contatto A2** skladen s sodobnimi predmetno-didaktičnimi spoznanji: gre za gradivo, ki izhaja iz načel preudarnega komunikacijskega pristopa, z močnimi poudarki na razvijanju štirih zmožnosti in značilnih sporazumevalnih vzorcev, pri čemer se (dokaj sistematično) razvijajo tudi slovnične strukture in besediščni sklopi.

Po naravnosti na ciljno publiko ta didaktični komplet sicer ni zasnovan za srednješolce oz. gimnazijce, vendar pa obravnava snov ob temah, ki so takim učencem blizu. Velika večina tem nudi povsem primerna izhodišča, da jih učitelj z nekaj poklicne spretnosti aktualizira oz. priredi za potrebe svojih skupin učencev (gimnazijci vs. dijaki v srednjem strokovnem in poklicnem šolstvu).

Verjetno bo **Nuovo Contatto A2** našel privrženca celo med tistimi učitelji, ki menijo, da lahko predvsem razvijanje čvrstega slovničnega znanja daje učencu najtrdnjšo oporo za znanje tujega/drugega jezika, saj je slovnice v izobilju, vendar naj poudarimo, da so naloge za njeno urjenje preudarno zasnovane in umeščene v celoten proces. V starostnem obdobju 15-19 let je razvojno primerno oz. nujno, da učenci pridobivajo tudi »znanje o jeziku« in si z zakonitostmi pomagajo: v ta namen ta didaktični komplet povsem

primerno izpolnjuje osnovne zahteve, vendar se priporoča, da učitelj nekatere strukture pogloblja tako, da jih primerja s slovenščino/angleščino.

Prevladuje uravnoteženje med nezavednim usvajanjem jezika, toda slovnica je jasno eksplicirana in s svojo umeščenostjo in zasnovanostjo močno podpira razvijanje komunikacijske zmožnosti, tako naloge v učbeniškem delu kot v delu z vajami so uravnotežene med tekočnost in razvijanje natančnosti izražanja.

Avtorji prepuščajo raven uporabe materinščine ali npr. angleščine učitelju. Ker gre za učbeniški komplet, ki ni nastal zgolj za potrebe slovenskih učencev, se razume, da ne more vsebovati poudarka na jezikovnih (morfosintaktičnih) vsebinah, ki so za slovenske učence iz različnih razlogov lahko še posebej težavne – nujno je, da tu nastopi učitelj, ki učencem pomaga s posebej pripravljenimi gradivi za te vidike.

SKLEP

*Delovni učbenik **Nuovo Contatto A2** je glede na 'Učne načrte za italijanščino' (kot jezik okolja, kot tuji jezik) primerno usklajen z učnimi cilji za poučevanje italijanščine kot jezika okolja in kot (drugega ali tretjega) tujega jezika v okviru gimnazijskih programov in programov srednjega strokovnega šolstva. Zasnovan je skladno z pedagoško-didaktičnimi spoznanji sodobne tujejezikovne glotodidaktike, jezikovno je ustrezen, didaktično-metodično dobro zasnovan in oblikovno dovršen. Strokovnemu svetu RS za splošno izobraževanje torej priporočam, da **Nuovo Contatto A2** potrdi kot ustrezen za pouk italijanščine kot jezika okolja na (obalnem) dvojezičnem območju Slovenije in kot (drugega ali tretjega) tujega jezika v predhodno navedenih vrstah srednjih šol.*

doc. dr. Darja Mertelj